

SABADELLENCES

Reimaginar

Ricard Calvo Duran

Imaginar: formar la imatge mental d'alguna cosa, representar-se alguna cosa en l'esperit.

Il·lustrar: adornar un llibre, unimprès, amb làmines, gravats, etc. al·lusius al text.

En tornar de recollir un encàrrec d'Edebé per il·lustrar un llibre juvenil o un text escolar, durant un curs trajecte ferroviari entre Sarrià i casa meva, ja faig el llistat dels dibuixos que hauré de fer a raó d'una il·lustració cada tantes pàgines. He imaginat, per tant, allò que faré en al·lusió al text. L'acte de fer-ho, és a dir d'il·lustrar, serà "reimaginar": dibuixar la imatge gràfica, la representació, de la cosa abans visualitzada mentalment.

L'il·lustrador, doncs, és uns ulls que llegeixen, una ment que imagina i un canell que executa amb més o menys habilitat allò imaginat: la imatge gràfica de la imatge mental. L'il·lustrador, però, en executar un treball merament fidel i literal, obvi, o en haver de seguir les instruccions d'un "art director" curt de mires –i d'aquests n'hi ha a balquena– pot estar ofenent la intel·ligència del lector en privar-lo del dret –i del plaer– de formar-se la imatge mental inspirada pel text. Estic dient, doncs, que els il·lustradors risquem de ser no res més que uns mercenaris que priven el lector d'imaginar-se la cara d'Ivanhoe, d'Emma Bovary o de Maigret, o els paisatges africans i els carrers de Pamplona o el París de Hemingway. Això no és, però, aplicable al còmic ni a les adaptacions cinematogràfiques, doncs aquí és la imatge la que suporta el pes de la narració, essent el so (la bafarada, en el cas del còmic) un element complementari. Cal, doncs, optar per una il·lustració conceptual, sense que això no vulgui pas dir espessa.

Les mil i una personalitats –de casa o universals–, paisatges, moments històrics, cites i anècdotes que afloren en el discurs cusconià obligarien en cada article a dibuixar –si volíem ésser literals– una mena de capella sixtina que reunís tots aquells perfils i situacions si no optéssim, en canvi, per triar una part del tot que tibi del lector i l'immergeixi en aquest magma. Aquesta part escollida, i dibuixada, seria la iniciació –la incitació– a la lectura del text, però també potser la conclusió –la síntesi.

Dit d'una altra manera, si els escrits de Joan cuscó aplegats en el llibre *Quin\$ temps* són construïts com *collages* o, si voleu, *patchworks*, només cal separar un dels fragments i il·lustrar-lo: el problema és decidir quin dels fragments. Aquest considero que ha estat el mèrit de la meua intervenció, prendre la decisió, la resta és habilitat. Encara que l'habilitat no tenim per què menystenir-la: per molt liberals que vulguem ser en els afers de la plàstica, encara hi ha paràmetres per avaluar una feina ben feta, o com a mínim feta amb dignitat, més enllà de les cotitzacions o de les firmes de patums repapiejants.

He aprofitat, de passada, ja que a qui escriu li abelleix de referir-se a citar altres autors, de referir-me a homenatjar d'altres dibuixants de la meua devoció, especialment Elmyr de Hory a qui, com molt bé diu Montse Carné al pròleg, vaig tenir al seu dia l'ocasió de tractar. I, com que almenys en aquestes obres, he actuat amb total llibertat –no he estat un mercenari–, la il·lustració no ha caminat paral·lelament al text sinó que ha estat perpendicular, secant, tangent, s'hi ha encreuat, interaccionat, fins i tot ha provocat afegitons en algun text –cas de "Tocar campanes"–, ha marcat el contrapunt i, com en tot bon matrimoni– fins ha arribat a portar la contrària,

bo i justificant allò que deixà dit Marshall McLuhan: "El mitjà és el missatge".

Aquell tràgic onze de setembre que la televisió va servir-nos *on line* l'absurd espectacle de sang, foc, suor, llàgrimes i por que el senyor Bush i dos il·luminats més han tingut cura que no decaiguessin, al meu estudi hi tenia la maqueta de la banda sonora que Luis Eduardo Aute havia proposat per a la pel·lícula mexicana en la reproducció de la qual col·laboràvem ambdós. A la gravació hi figurava la cançó "Corazón partido", interpretada per Alejandro Sanz. Vaig associar la imatge d'un cor trencat, *partío*, amb el cor del conegut eslògan de Milton Glaser *I love N.Y.*, i d'aquí va venir-me després la idea de la llibertat descoratjada: com que sóc una mica barroc i crec que sempre val més sumar que restar, vaig aprofitar ambdues idees. El que passava, però, era que la il·lustració no tenia absolutament res a veure amb el contingut de l'article, que anava de campanes, campaners i campanars, cosa que Cuscó va haver d'arreglar en afegir la cita poètica que jo, a la vegada, vaig cal·ligrafar al peu del dibuix i, així, vàrem arrodonir la cosa tot quedant l'al·lusió literària al criminal succés molt discreta i continguda, mentre que la gràfica quedava justificada –i ambdues en coherència–, deslliurant-nos en Joan i jo de quedar davant el lector com dos perfectes tocacampanes.